

Vesna Peršić Kovač: *Zapisi iz podravske svakodnevice*, Koprivnica: Gradska knjižnica Đurđevac, 2013., 144 str.

ROBERT ČIMIN

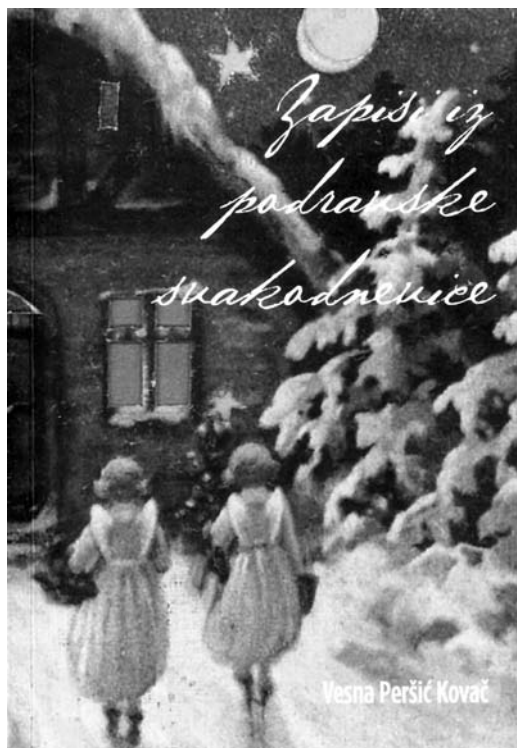
Muzej grada Koprivnice
Trg dr. Leandera Brozovića 1
HR – 48 000 Koprivnica
arheo@muzej-koprivnica.hr

Vesna Peršić Kovač istaknuta je podravska kulturna djelatnica - ponajprije etnologinja na terenu. Od 1996. do 2010. godine radila je kao kustosica i voditeljica Etnografske zbirke u Muzeju grada Koprivnice, a danas je viša savjetnica za kulturu, udruge, nacionalne manjine i sport Koprivničko-križevačke županije. Živi u Koprivnici, a djeluje diljem Podravine.

Knjižica *Zapisi iz podravske svakodnevice* zapravo je kruna njenog dosadašnjeg istraživačkog rada i djelovanja među ljudima i s ljudima na terenu. Većina priča utkanih u knjižicu prikupljene su u brojnim razgovorima s poglavito starijim ženama koje su autoricu nerijetko prihvatile kao „jednu od svojih“. Samo takvim ljudskim i bliskim odnosom sa selom i seljankama moguće je etnologu istraživaču prikupiti tako veliku količinu podataka koji su u ovoj knjižici očuvani od zaborava ili kako to Božica Jelušić u Predgovoru knjige citira jednog stranog autora: *Ništa ne može propasti što su prihvatile čvrste ruke uspomena*. I to je uistinu tako, što u uvodu navodi i autorica istovremeno posvećujući knjigu svojim suradnicama i suradnicima na terenu. Sunakladnici izdanja su Gradska knjižnica Đurđevac i tiskara Baltazar d.o.o. iz Koprivnice, a knjižnica je izdana u nakladi od 300 primjeraka.

Knjiga je podijeljena na pet tematskih blokova: 1. O odijevanju, ukrašavanju i simbolici; 2. Običaji kroz godinu; 3. Običaji životnog ciklusa; 4. Igre i rad i 5. Priče i vjerovanja.

U prvom bloku govori se o odijevanju općenito tijekom 1. polovine 20. stoljeća, posebno analizirajući i istaknuvši nošnje sela Peteranec i Koprivnički Ivanec. Piše se nešto detaljnije o korištenim bojama i simbolici određenih boja (crno, bijelo) i motiva (srce, ptica). Drugi blok, ujedno i najveći (57 str.), sastoji se od opisa pojedinih godišnjih običaja i svetkovanja. Zanimljivo je kako je blagdan Sv. Katarine (25. studeni) odabran kao početak kronološkog nizanja blagdana,

budući da se taj dan u narodu smatrao neslužbenim početkom zime koju prati uzrečica *Sveta Kata, snijeg na vrata!* Slijede opisi blagdana Sv. Barbare, Sv. Lucije i Sv. Tome, potom Badnjaka i Božića i drugih zimskih običaja sve do Vincekova (zaštitnik vinogradara) i opisa pokladnih običaja. Potom su ukratko dotiču osnovni podaci i običaji o Sv. Valentinu, Sv. Grguru, Sv. Patriku i Sv. Juraju. Posebno je mjesto zauzelo vrijeme Korizme i Uskrsa kao najvažnijeg kršćanskog blagdana. Slijedi opis manjeg broja običaja tijekom travnja, svibnja i lipnja: Spasovo, Sv. Vid i običaj paljenja ivanjskih krjesova s posebnim dijelom o *Torčanskom kresu*. Blagdanom Sv. Petra i Pavla 29. lipnja započinju ljetne vrućine u kojima je trebalo izdržati košnju i vršidbu žita, što se nerijetko radilo i preko cijele noći. Jesen je u Podravini bila vezana uz berbu grožđa i Martinje, a

završava Blagdanom Svih Svetih, dana kada se sjećamo svojih pokojnih, ljudi se podsjećaju na prolaznost i dovršetak ovozemaljskog života, a ujedno se time završava ovaj blok.

Treći je blok posvećen životnom ciklusu, odnosno povezivanju ljudi (budućih životnih suputnika) uz pjesmu, ples i druge prigode; nakon čega dolazi veći dio o zarukama, svadbenim običajima, rađanju djece i popratnim događajima.

Igre i rad sakupljeni su u četvrtom bloku. Činjenica je kako se u vrijeme svih dostupnih im digitalija, danas sve manje djece igra kao prije 70 ili 80 godina. Posebno su detaljno opisane igre u najranijem djetinjstvu, predškolske dobi (npr. *Štrcanje z gombi*) i igre školske dobi (*Je l' tvrd most?*). No, treba napomenuti kako su djeca koja su odrastala tijekom 1. polovine 20. stoljeća redovito od najranije dobi bila uključivana u svakodnevni posao na zemlji. Posebno su izdvojene i obrađene pojedine obrtničke grane: poljodjelstvo, lončarstvo i bačvarstvo.

U posljednjem se bloku donosi nekolicina novih, dosad nezapisanih, mitoloških priča i podravske legende.

Treba napomenuti kako je sadržaj knjige nastao kao rezultat višegodišnjeg objavljivanja u lokalnom tjedniku *Podravski list*, gdje se autorica u kratkim kolumnama osvrta na kalendarski istovremene događaje u Podravini u međuratnom razdoblju. Pisano je o svakodnevici običnih ljudi, čime su se bavili, što ih je tištilo, u što su vjerovali i kako su živjeli. Sabrano je mnoštvo kratkih narodnih pjesama, pučkih predaja i izreka, a knjiga je opremljena i brojnim starim crno-bijelim fotografijama koje čitatelja vraćaju u vrijeme njegovih baka i djedova. Osobita vrijednost knjige jest lakoća izražavanja koje je očigledno upućeno prema širokom čitateljstvu, ali će knjiga istovremeno uistinu poslužiti svim novim etnolozima kao polazište u istraživanju sitnih detalja ruralne svakodnevice u Podravini. Jednom zapisano, nikad zaboravljeno.